

ที่ระลึก รางวัลเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี ศรีบูรพา

นายเสน่ห์ jamrik
สาขานักต่อสู้เพื่อสันติภาพ

นายสุวัฒน์ วรดิลก
สาขานักคิด-นักเขียน

นายชรครชัย บุนปาน
สาขานักหนังสือพิมพ์

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกโดย
มูลนิธิโครงการสร้างสรรค์ศาสดาและมนุษยศาสตร์

“ศรีบูรพา” ตำนานคนแห่งสือพิมพ์

เสถียร จันทิมาธ์ เขียนไว้ในบทความเรื่อง “เข้าชื่อ กุหลาน สายประดิษฐ์” ว่า ..ที่งานของศรีบูรพาได้รับความนิยมในหมู่คนรุ่นใหม่อย่างสูง มีองค์ประกอบทางรูปธรรมที่น่าสนใจหลายประการ ดื้อ หนึ่ง ชีวิตที่ผ่านมาของเข้า เป็นชีวิตแห่งการสร้างสรรค์แนวทางใหม่ของการประพันธ์และวงการหนังสือพิมพ์ สอง ชีวิตทางการเขียนของเข้า เป็นชีวิตแห่งการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมและมีชีวิตที่เด็กว่า และสาม ชีวิตทั้งชีวิตของเข้า ยืนหยัดต่อสู้เพื่อความเป็นเอกสารอันสมบูรณ์ของประเทศไทย..”

ศรีบูรพา เป็นนามปากกาของนายกุหลาน สายประดิษฐ์ นักหนังสือพิมพ์ นักประพันธ์ที่มีประวัติชีวิตและประวัติการทำงานดีเด่น องค์กรรายเนสโก หรือองค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้ประกาศยกย่องคนไทยเป็นบุคคลสำคัญระดับโลกมาแล้ว 18 คนด้วยกัน ล่าสุดคือท่านพุทธทาสภิกขุ ศรีบูรพาเป็นคนที่ 17 มีการประกาศไปเมื่อปี 2546 และให้มีการเฉลิมฉลองในวาระครบ รอบชาติกาลหรือวันเกิด 100 ปี ในปี 2548 นี้

กุหลาน สายประดิษฐ์ เกิด 31 ม.ค. 2548 ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นคนกรุงเทพฯ มีด้าชื่อสุวรรณ เป็นแม่เมียนเอกกรรมไฟ แม่ชื่อสมบุญ เป็นชาวนาจาก จ.สุพรรณบุรี เริ่มต้นเรียนหนังสือเมื่ออายุ 4 ขวบที่โรงเรียนวัดหัวลำโพง จนถึงชั้น ป.4 มีด้าได้ช่วยสอนภาษาอังกฤษ เมื่อจากทำงานกับรั้งที่กรมรถไฟ มีด้าเลี้ยงชีวิตเมื่ออายุ 35 ปี ขณะที่กุหลานอายุเพียง 6 ขวบ

หลังจากจบ ป.4 เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนทหารเด็กของกรมหลวงครราชนิมายเรียนอยู่ 2 ปี มาเรียนที่ลูกเรียนวิชาหัวใจมากกว่า จึงให้มามาเรียนที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ในชั้นมัธยม 2 จนจบมัธยม 8 ในปี พ.ศ. 2468 และต่อมาอย่างไปเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง และสอบได้ธรรมศาสตรบัณฑิต ระหว่างเรียนที่เทพศิรินทร์ได้รับเงินทุน หนังสือ ทำหนังสือพิมพ์อ่านในชั้นเรียน มี ม.จ.อาภาวดี รพีพัฒน์ ซึ่งต่อมาจะเป็นนักประพันธ์เอกอีกคนร่วมด้วย ขณะที่ยังเรียนที่เทพศิรินทร์ ได้เข้าทำงานเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนรวมการสอน และเป็นนักประพันธ์ในสำนักรวมการแปล นามปากกา ศรีบูรพาเริ่มใช้เมื่อปี 2466 ขณะอายุได้ 18 ปี โดยโภคศิลป์ โภมจันทร์ ผู้จัดการสำนักที่กุหลานทำงานอยู่ เป็นเจ้าของนามปากกา “ศรีเงินยาง” ได้ตั้งนามปากกาให้นักเขียนรุ่นน้องหลายคน โดยมีคำว่า “ศรี” นำหน้า

พ.ศ. 2468 จบมัธยม 8 เมื่ออายุ 20 ปี ได้เริ่มงานบรรณาธิการทันที กับหนังสือสารสนเทศ ของสำนักงานที่ทำงานอยู่นั้นเอง ออกมาได้ 7 เล่มหมดทุน จากนั้นเข้าทำงาน

เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ “เสนอศึกษาและเผยแพร่พิทยาศาสตร์” ของกรมยุทธศึกษา ได้เงินเดือน 30 บาท

พ.ศ. 2469 อายุได้ 21 ปี มีงานประพันธ์อักษรไทยเรื่อง ลงในนิตยสารและหนังสือต่างๆ รวมถึงหนังสือ “ข่าวสด” ที่ออกในงานเรียนเรื่องของโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ ระหว่างทำงานที่หนังสือกรรมยุทธศึกษา พบรความไม่เป็นธรรมหลายประการ ทั้งท่าทีทางเข้องของทหารต่อเพื่อนร่วมงานที่เป็นเพลารีอัน และเจาะระบบเล่นพรรคพวก เมื่อสอบแข่ง เป็นผู้ช่วยผู้จัดการแผนที่ได้ที่ 1 แต่การ์มแผนที่กลับอย่างให้คุณที่สอบได้ที่ 2 ซึ่งเป็นลูกผู้ มีบรรดาศักดิ์รับตำแหน่ง กุลบานดั้ดสินใจเลิกคิดเอาดีทางราชการ เป็นชีวิตมาเป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์

ลาออกจากผู้ช่วยบรรณาธิการเสนอศึกษาฯ มาถึงตั้งก่อนสุภาพบุรุษ รวบรวมเอา นักเขียนนักหนังสือพิมพ์หนุ่ม มาออกหนังสือพิมพ์ และสร้างมาตรฐานใหม่ขึ้นในวงการ หนังสือพิมพ์และวงการประพันธ์

“สุภาพบุรุษ” รายปักษ์ ฉบับแรกออกกว้างเมื่อ 1 ม.ย. 2472 ขายปลีกเล่มละ 30 สถา๊ค สมাইค์ปีละ 6 บาท ครึ่งปี 3.50 บาท มีกุลบานในวัย 23 ปีเป็นบรรณาธิการ มีนักเขียนเป็นคนรุ่นราวคราวเดียวกันเป็นส่วนมาก บทบรรณาธิการ ประกาศศรับชื่อเรื่องจาก นักประพันธ์ ยกระดับอาชีพนักเขียนที่ปกติได้เงินบ้างไม่ได้บ้าง ให้เป็นอาชีพที่ยังชีพได้ ด้วยมันสมองของตนเอง

“สุภาพบุรุษ” ฉบับแรก มียอดพิมพ์ 2,000 เล่ม ขายหมด ฉบับที่ 2 เพิ่มเป็น 2,300 เล่ม และเป็น 2,500 เล่มในฉบับต่อมา ออกมาได้ 37 ฉบับ กัญญาดิลในปี 2473 ภายหลังจากกุลบานรับคำเชิญไปเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน “นางกอกการเมือง”

กุลบานได้ปรับปรุงบางกอกการเมืองจนเป็นที่นิยมอย่างรวดเร็ว มียอดจำหน่ายสูง แต่เกิดปัญหาเมื่อเสนอข่าวเจ้ากรรมมหาดเล็กหกสัมหน้าพระที่นั่ง ผู้ดักเป็นข่าวไม่พอใจและ พยายามบีบเข้าของทุน จึงยกทีมลาออกจากห้องจากทำมาได้ 3 เดือนเท่านั้นเอง

ปลายปี 2473 คณะสุภาพบุรุษ เข้าไปทำหนังสือพิมพ์รายวัน “ไทยใหม่” ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือที่ก้าวหน้าโดยเด่น โดยเฉพาะในช่วงรอยต่อ ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง การปกครองในอีก 2 ปีต่อมา

ในปี 2474 ไทยใหม่เสนอบทความ “ชีวิตของประเทศไทย” โดยครอง อันเป็นนามปากกาของพระยาศรรากยพิพัฒน์ เรียกร้องให้ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบอบรัฐสภา ทำให้ถูกเพ่งเลิงจากทางราชการสมัยนั้น

บทความสำคัญของกุลบาน เรื่อง “มนุษยภาพ” ที่ได้พิมพ์ที่นี่ และทำให้มีการส่ง หลวงวิจิตรวาทการ เข้ามาถือหันหนังสือ และเบี่ยงเบนนโยบายไม่ให้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล กุลบานเข้าไปทำหนังสือพิมพ์ครึ่งรุ่ง และเขียนบทความ “มนุษยภาพ” ต่อ ส่งผลให้ครึ่งรุ่ง ถูกปิด ในระยะเดียว กันนี้ได้เขียนหนนิยาย “สองครัวชีวิต” ที่ได้มาจาก Poor People ของ คอสโตเยฟสกี นักเขียนรัสเซีย ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิ.ย. 2475

ม.จ.วรรณไวยากร วรรณนช ซึ่งต่อมา มีพระอิสริยยศเป็น พล.ด.พระเจ้ารังสรรคเชอ กรมหมื่นราธิปงศ์ประพันธ์ อากหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน ให้กุหลาบเป็นบรรณาธิการ ออกฉบับปฐมฤกษ์เมื่อ 1 ต.ค. 2475 มีคำขวัญประจำหนังสือพิมพ์ว่า “บำเพ็ญกรณีย์ เมตระจิตต์ วิทยาคม อุดมสันติสุข” วนนิยายอมตะที่ได้ตีพิมพ์ที่ “ประชาชาติ” ระยะนี้ ได้แก่ ผู้ชนะสิบพิท ของยาขอน หรือไซดิ แพร์พันธ์ การเสนอข่าวและบทความที่วิพากษ์ วิจารณ์การเมืองอย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชาติถูกปิดถึง 2 ครั้งด้วยกัน

พ.ศ. 2478 แต่งงานกับชนิด ปริญชาภัยกล อาชีพครูและแปลหนังสือ ใช้นามปากกาว่า “จูลีเยต” มีบุตร 2 คนคือ พ.ญ.สุรภิน ธนาะโสกาน และนายสุรพันธ์ สายประดิษฐ์

พ.ศ. 2479 หลวงพิบูลลงความ ซึ่งต่อมาอีกจากนั้น พล.ป.พิบูลลงความ มีอำนาจมาก และไม่พอใจการเสนอข่าวของประชาชาติ กุหลาบไม่ประสงค์ให้เกิดปัญหา กับเจ้าของทุน จึงไปปดุงงานหนังสือพิมพ์ที่ญี่ปุ่นเป็นเวลา 6 เดือน ตามคำเชิญของหนังสือพิมพ์อาคาชี และกลับมา เขียนนิยาย “ข้างหลังภาพ” ที่ใช้จากในญี่ปุ่น

หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการ ทีมสุภาพบุรุษลาออก กุหลาบไปเป็นบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ เขียนบทความวิจารณ์ รัฐบาลที่มีแนวโน้มจะเป็นเผด็จการ เขียนคัดค้านการ พื้นฟูบรรดาศักดิ์ของจอมพล พ.พิบูลลงความ คัดค้าน รัฐบาลที่ร่วมกับญี่ปุ่นในสงครามโลก ถูกจับกุมและขังอยู่ 3 เดือนในข้อหา กบฏภายในประเทศ แต่คดีไม่มีมูลในปี 2485

พ.ศ. 2488-2489 เป็นนายกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ตั้งสำนักพิมพ์ สุภาพบุรุษ และเขียนหนังสือพิมพ์อยู่ที่บ้าน

พ.ศ. 2493 เดินทางไปศึกษาดูงานที่ออสเตรเลีย กลับมาเขียน “จนกว่าเราจะพบ กันอีก” และแปลเรื่อง “เขากูกับนังคับให้เป็นขุนโจร” เสนอแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ ต่อความคิดเก่าๆ อย่างกล้าหาญ

พ.ศ. 2495 เป็นรองประธานคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย เรียกร้อง สันติภาพ คัดค้านการส่งทหารไปร่วมรบในเกาหลี รับมอบหมายจากสมาคมหนังสือพิมพ์ นำสิ่งของไปแจกราชวิสาหกิจที่ประสมภัยธรรมชาติ ถูกจับกุมข้อหา กบฏภายในและภายนอก ราชอาณาจักร พร้อมกับนักหนังสือพิมพ์ และบุคคลอาชีพต่างๆ จำนวนมาก

ถูกตัดสินจำคุกเป็นคณะใหญ่ 13 ปี 4 เดือน ที่เรือนจำบางขวาง ถูกคุมขังอยู่ 4 ปีเศษ ได้รับนิโรหกรรมในโรงพยาบาล 25 พฤษภาคม ในปี พ.ศ. 2500

ระหว่างติดคุกได้แปลนิยายก้าวหน้าเรื่อง “แม่” ของแม็กซิม กอร์กี และเขียน “แลไปข้างหน้า” วนนิยายที่สะท้อนการเมือง สังคมและการเปลี่ยนแปลงในระยะนั้น และถือเป็นเรื่องเดียวที่สุดของศรีบูรพา

นอกจากเขียนหนังสือแนวก้าวหน้า ครีบูรพาอย่างเป็นผู้ศึกษาพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เคยไปปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์ของท่านพุทธทาส และเขียนหนังสือแนวศาสนาออกมหาลัยเล่ม

เดือน พ.ย. 2500 รับเชิญไปในงานฉลอง 40 ปีการปฏิวัติโซเวียต ก่อนจะนำทีมคณะผู้แทนส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 2501 ระหว่างนั้นจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหาร จับกุมนักหนังสือพิมพ์และประชาชนวางแผนการต่างๆ จำนวนมาก

ครีบูรพาตัดสินใจลี้ภัยอยู่ในจีน และยังมีบทบาทในเรื่องทางวัฒนธรรมและวรรณกรรม เมื่อนักศึกษาประชาชนลูกอีอุ๊บได้ผลักดัน ในเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ 2516 ครีบูรพาได้รับทราบด้วยความยินดี น่าเสียดายที่ไม่นานจากนั้นก็ล้มป่วย และถึงแก่กรรม ด้วยโรคปอดบวมและเส้นโลหิตหัวใจเต้นตัน ในวันที่ 16 มิ.ย. 2517 ที่โรงพยาบาลเซียะเหอ ในปักกิ่ง และพร้อมๆ กับบรรยายกาศการเมืองเปิดกว้างในขณะนั้น เรื่องของครีบูรพาถูกเรื่องออกมารีพิมพ์ใหม่ เป็นที่นิยมของนักเรียน นิสิตนักศึกษา และคนหนุ่มสาวตลอดจนผู้เฝรี้ และรักความเป็นธรรมในยุคหนึ่นอย่างกว้างขวางและสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

รางวัลเกียรติคุณ 100 ปีศรีบูรพา มอบให้”สุวัฒน์-บรรคชัย-เสน่ห์”

ในวาระครบอัน 100 ปีชาติการ “ศรีบูรพา” ได้มีการมอบรางวัลพิเศษ ให้กับบุคคลที่คุณภาพดีในแนวทางของศรีบูรพา

คณะกรรมการฝ่ายรางวัลเกียรติคุณ 100 ปีศรีบูรพา ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน “100 ปีศรีบูรพา (กุหลาบ สายประดิษฐ์)” นำโดยนายธนาธิ เศรษฐบุตร ประธานคณะกรรมการฝ่ายรางวัล ได้แจ้งลงข่าวเมื่อวันที่ 9 พ.ย. ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ประกาศรายชื่อผู้ได้รับรางวัล “เกียรติคุณ 100 ปีศรีบูรพา” 3 สาขา

มีผู้ได้รับรางวัล ดังนี้ 1. สาขานักคิด-นักเขียน ได้แก่ นายสุวัฒน์ วรดิลก 2. สาขานักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นายบรรคชัย บุนปาน ประธานกรรมการมติชน 3. สาขานักต่อสู้เพื่อสันติภาพ ได้แก่ นายเสน่ห์ จาริก ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การมอบรางวัลให้บุคคลทั้ง 3 สาขา ยังอยู่บนพื้นฐานคุณสมบัติของกุหลาบสายประดิษฐ์ คือ เป็นทั้งผู้สร้างสรรค์งานเชิงวรรณศิลป์ และมีความแข็งแกร่งทางจิตใจของนักหนังสือพิมพ์ รวมทั้งต่อสู้เพื่อสันติภาพ ในการคัดเลือกผู้ที่ได้รับรางวัล มีหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ 1. เป็นผู้ด้วยมีชีวิตอยู่ 2. เป็นผู้มีแนวคิดและการดำเนินชีวิตตามแนวทางของกุหลาบสายประดิษฐ์ ตามสาขานั้นๆ 3. มีเชื่อสึ่งและเกียรติคุณตามแนวทางของกุหลาบสายประดิษฐ์ ในสาขานั้นๆ เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาสาธารณะ

นายสุวัฒน์ วรดิลก หนึ่งในกรรมการตัดสิน กล่าวว่าบุคคลที่ได้รับรางวัลในครั้งนี้ ได้คะแนนเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการ ในสาขานักคิด-นักเขียน พอพูดถึงนายสุวัฒน์ วรดิลก ก็ทราบถึงผลงานกันดี แต่ที่มีความโดดเด่นทำให้ได้รับรางวัลคือ เป็นนักคิด-นักเขียน ที่ทำให้ชื่อของศรีบูรพา ซึ่งในช่วงหนึ่งเกือบจะถูกลืมเลือนไป มีความสืบเนื่องในเชือสืบเชื่อม มา โดยการจัดตั้งกองทุนศรีบูรพา มอบรางวัลให้แก่ผู้มีคุณภาพและมีความสามารถโดดเด่นเดียวกับศรีบูรพา

ในสาขานักหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมของความเป็นทั้งนักหนังสือพิมพ์ นักเขียน และนักบริหารจัดการของศรีบูรพาแล้ว ภาพของนายบรรคชัย บุนปาน โดดเด่นขึ้น มากทันที โดยเฉพาะเหตุการณ์ต่อต้านกลุ่มทุนที่จะเข้ามาซื้อหุ้นบริษัททัน ยิ่งสร้างภาพความชัดเจนของอุดมการณ์นักหนังสือพิมพ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนสาขานักต่อสู้เพื่อสันติภาพที่นายเสน่ห์ จาริก ได้รับลั้นน นายเสน่ห์มีภาพความโดดเด่นของนักสิทธิมนุษยชนที่หมายรวมถึงสันติภาพด้วย ซึ่งมีผลงานทั้งภาควิชา การ และภาคประชาชน รวมถึงบทบาทสำคัญมาตั้งแต่หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

การมอบรางวัล “เกียรติคุณ 100 ปีศรีบูรพา” ถือเป็นรางวัลพิเศษ โดยปีนี้ ได้จัดรางวัลศรีบูรพาเพื่อไม่ได้เกิดความสับสน พิธีมอบรางวัลจะมีขึ้นในวันที่ 26 พฤษภาคมนี้ เวลา 12.30 น. ที่ห้องประชุม “สัญญา ธรรมศักดิ์” ตึกโถม ชั้น 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ มีนายจารุนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานมอบโล่รางวัล และเงินสด 100,000 บาท ให้แก่ผู้ได้รับรางวัลในแต่ละสาขา

คำประกาศ รางวัลเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี ศรีบูรพา

สาขานักต่อสู้เพื่อสันติภาพ

ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik เป็นนักวิชาการ นักวิจัย นักพัฒนาสังคม นักสิทธิมนุษยชน และครูผู้มีส่วนในการวางรากฐานวิชาความรู้และพัฒนาการทางรัฐศาสตร์ สังคม การเมือง การศึกษา และการให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญ

ด้วยความเป็นนักวิชาการที่ทรงความรู้ ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik ได้แสดงความคิดเห็นต่อระบบการเมืองและสังคมไทยเอาไว้เป็นหนังสือ บทความเรื่องแบล็ค และบทประยุกต์จำนำวนหนึ่ง โดยผลงานทั้งหมดเป็นการพยายามศึกษาแก่นของปัญหา พร้อมทั้งเสนอทางออกของปัญหานั้นด้วย ดังนั้นงานเขียนของ ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik จึงได้เชื่อมโยง到ความรู้ในสาขาต่างๆ ของรัฐศาสตร์ ไม่ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเมืองการปกครอง และปรัชญาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผสมผสานเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีจุดเน้นของความรู้ความคิดและเลิงผลไปที่ประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก ด้วยการนำเสนออย่างตรงไปตรงมา ไม่หวั่นเกรงต่ออำนาจ และเป็นไปตามหลักวิชา

ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik เป็นนักรัฐศาสตร์ที่ประกาศตัวเสนอถึงพันธะทางสังคม ด้วยความเชื่อประการสำคัญที่สุดข้อหนึ่งที่ว่า “คุณธรรมคือความรู้ ซึ่งยอมจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่” และต่อวิสัยทัศน์ที่ว่า รัฐศาสตร์ที่มีพันธะทางสังคมภาคไกล ที่สุด คือ การเมืองมนุษย์ ที่มีสาระสำคัญคือการตอบคำถามที่ว่า จะทำอย่างไรให้การเมืองกลایเป็นสิ่งเพิ่มคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งนับวันจะต้องเสื่อมสูญลงเป็นลำดับ ด้วยเหตุประการนี้จึงทำให้ ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา การพัฒนาสังคม และขบวนการสิทธิมนุษยชน จากบทบาทความเป็นนักวิชาการที่อยู่กับองค์ความรู้และทฤษฎีต่างๆ ได้ขยายมาสู่การเป็นนักพัฒนาผู้รังสรรค์และเคลื่อนไหวไปกับขบวนการต่อสู้สร้างสรรค์เป็นนักปฏิบัติอย่างแท้จริง องค์กรต่างๆ ที่ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik ได้ก่อตั้งหรือมีส่วนก่อตั้งขึ้นมาล้วนแต่เป็นกลไกและกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนขบวนการพัฒนาสังคมในเชิงคุณภาพที่เน้นสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์อย่างแข็งขัน

ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik ได้ทุ่มเทชีวิตเพื่อค้นหาสัจธรรมทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา โดยไม่เห็นแก่มาสิทธิ์ในทางการเงินและการเมือง ผลงานทั้งหลายของศาสตราจารย์เสน่ห์ jamsrik ย่อมเป็นประจำษ์พยานอย่างถึงการอุทิศชีวิตเพื่องานวิชาการ โดยที่ใส่ใจต่องานสอนและการประพฤติดิน เป็นอาจารย์ที่ดี

ด้วยบทบาททางสังคมและผลงานที่มีคุณค่าความหมายอันเป็นที่ปราภูมิในแวดวงวิชาการและเครือข่ายองค์กรพัฒนา อันเกิดจากการทุ่มเทอุทิศให้กับพลังใจและพลังสติ

ปัญญา ของศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริค ซึ่งได้ใช้ความรู้ทางวิชาการเป็นเครื่องมือสื่อสารสร้างสรรค์ผลงานขึ้นเพื่อให้ความรู้ ความคิด กระตุนจิตสำนึกทางสังคม และสร้างอุดมคติ ด้วยการอุทิศตน เพื่อรักษาเจ้าไว้ซึ่งการปกคล้องระบบประชาธิปไตย อันเป็นระบบของการปกครองที่เอื้อในการสร้างสันติประชาธิรัมให้แก่สังคม อันสอดคล้องกับอุดมคติและแนวทางดำเนินชีวิตของ ทุกๆ ล้าน สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา)

คณะกรรมการตัดสิน รางวัลเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี ศรีบูรพา จึงขอประกาศเกียรติคุณ ให้ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริค เป็นผู้ได้รับรางวัลเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี ศรีบูรพา สาขานักต่อสู้ เพื่อสันติภาพ เนื่องในวาระแห่งการเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาดกากล นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา) และวาระที่องค์การยูเนสโกประกาศให้นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นบุคคลสำคัญของโลก.

นายหนาน迪 เศรษฐบุตร

ประธานคณะกรรมการ ฝ่ายรางวัลเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี ศรีบูรพา

ประวัติศาสตรอาจารย์เสน่ห์จำrik

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำrik เกิดวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๔๗๐ ที่อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร เป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้องสองคน ของนายอุ้ย และนางเนย จำrik ซึ่งประกอบอาชีพค้าขาย

การศึกษา

เริ่มการศึกษาระดับประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่โรงเรียนประจำอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมปีที่ ๔-๕ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์ หลังจากนั้นเดินทางมาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ที่โรงเรียนวัดราชบพิธเจน จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ จากนั้นเข้าศึกษาต่อชั้นเตรียมปริญญา และปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

เริ่มรับราชการครั้งแรกที่กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างปี ๒๔๙๒-๒๔๙๓ แล้วขยับไปอยู่กรมการเมือง กระทรวงการต่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จนกันนั้นได้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศทางด้านการบริหาร ที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ จากการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษได้เข้ารับราชการต่อที่หน่วยงานเดิม จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จึงได้มารับราชการประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ลาออกจากชีวิตราชการในปี พ.ศ. ๒๕๓๐

หน้าที่การทำงาน

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำrik เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเป็นกำลังสำคัญ ผลักดันให้เกิดโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใน พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้ผลักดันให้เกิด โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้ก่อตั้ง “โครงการรัฐศาสตร์ศึกษา” โดยมีเป้าหมายหลักคือให้ผู้ศึกษาเป็นผู้มีคุณภาพทางวิชาการ รู้จักคิดอ่านและมองสภาวะด้านการเมืองที่เป็นอิสระเสรี พัฒนาจากสภาพระบบพันธนาการ ที่เป็นอยู่ขณะนั้น เพื่อให้คำนับการศึกษารัฐศาสตร์ที่มุ่งผลิตคนเพื่อป้อนระบบราชการโดยไม่ใส่ใจกับบทบาทการพัฒนาระบสังคมและการเมืองของสังคมในวงกว้าง โดยได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าโครงการที่ก่อตั้งขึ้นนี้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๕ และในช่วงเวลาดังกล่าว�ังได้เป็นหัวหน้าสาขาวิชาการระหว่างประเทศในคณะรัฐศาสตร์ด้วย

ภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระหว่างปี ๒๕๑๖-๒๕๑๗ และต่อมาได้ร่วมก่อตั้ง “สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน” (ปัจจุบันเป็น “สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)”) และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสหภาพฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘

และในปี ๒๕๑๘ นี้เองได้สมรสกับแพทย์หญิง อำนวยศรี (สกุลเดิม) ชุดินทร์ และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์คณารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๑๙ ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริก ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี และเป็นผู้รักษาการแทนอธิการบดีในช่วงที่เกิด “วิกฤตการณ์บุกเผามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” ซึ่งได้แก้ไขเหตุการณ์ดังเครียดนั้นอย่างสุขุมและมีการประสานงานกับผู้ร่วมงานอย่างดีเยี่ยม ทำให้วิกฤตภัยแล้งครั้งนั้นผ่านพ้นไปโดยไม่มีการเสียเลือดเนื้อ

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้จัดทะเบียนให้โครงการดำรัสสัมคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นมูลนิธิโครงการดำรัสสัมคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และได้ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธินี้มาจนถึงปัจจุบัน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๒๔ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และเป็นประธานคณะกรรมการศึกษาดูงานนโยบายพัฒนาชนบท ซึ่งต่อมารัฐบาลได้นำหลักการที่สำคัญจากเอกสารการศึกษาดูงานที่สำคัญของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้ในศึกษาดูงานต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเชก สหราชอาณาจักร เยอรมนี ฯลฯ

นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งนายกสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๘ และระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๕ ก็ได้เป็นกรรมการ Council of Trustees, Thailand Development Research Institute. (TDRI)

ตำแหน่งสุดท้ายก่อนลาออกจากราชการคือ ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา โดยได้ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๘ ในช่วงปีสุดท้ายของชีวิตราชการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริก ได้ก่อตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา และดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิด้วย

หลังลาออกจากราชการ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริก ได้ทำงานที่เน้นเรื่องสังคมชนบท การพัฒนาชุมชน ในรูปขององค์กรพัฒนาเอกชน และงานที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน มากที่สุด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๔ ได้เป็นประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) เป็นรองประธานมูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ต่อมากลายเป็นประธานสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาในปี ๒๕๒๔-๒๕๒๗ เป็นผู้อำนวยการสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอีสานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๔๔ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และดำรงตำแหน่งมagonปัจจุบัน

นอกจากนี้ งานสำคัญในด้านการศึกษาคือ การเป็นประธานอนุกรรมการศึกษาฯ แนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และเป็นอนุกรรมการที่ปรึกษาในโครงการชนบทศึกษาของทบทวนมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔

เกียรติคุณที่ได้รับ

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำrik ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวรรณศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘

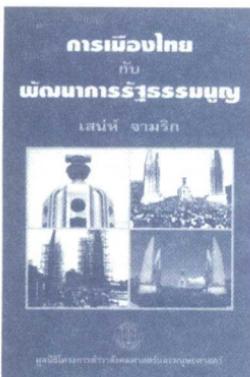
ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔

ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัย มหาสารคาม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗

นอกจากนี้ยังได้รับเลือกให้เป็นนักสิทธิมนุษยชนดีเด่น สาขาวิจัยและการศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑

ผลงาน

ผลงานของศาสตราจารย์เสน่ห์ จำrik มีทั้งที่เป็นหนังสือ เช่น แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ (๒๕๐๗) ทฤษฎีความคิดทางการเมือง (๒๕๑๐) ระบบการเมืองปัจจุบัน (๒๕๑๐) จักรวรรดินิยมญี่ปุ่นปัจจุบัน (๒๕๑๘) ปัญหาและอนาคตของเมืองไทย (๒๕๑๙) การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ (๒๕๒๗) สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา (๒๕๓๗) ฐานคิด : สู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย (๒๕๔๑) และ สิทธิมนุษยชน เส้นทางสู่สันติประชาธิรัม (๒๕๔๓) หนังสือแปล เช่น แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ (๒๕๐๗) แปลจาก Economic Development in Perspective ความคิดทางการเมือง จากเปลटถึงปัจจุบัน (๒๕๑๐) แปลจาก Political Thought: from Plato to the Present บทความ เช่น “การเมืองไทยกับการปฏิวัติอุลามค์” (๒๕๑๗) “พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน” (๒๕๒๓) “แนวความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง” (๒๕๒๙) นอกจากนี้ยังมีเอกสารวิชาการ บทความนหนังสือ คำปราศรາ剡 บทบรรยายและบทกวีปราชัยอีกจำนวนหนึ่ง

ตามรอย

"ข้ามเหล้ากาญ"

ก

ายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีนวนิยายรักที่ยิ่งใหญ่เกิดขึ้นแล้วหนึ่ง นวนิยายเล่มนี้เขียนโดย ศรีบูรพา (กุหลาบสายประดิษฐ์) มีนางเอกชื่อ ม.ร.ว. หญิง กีรติ เธอเป็นสตรีสูงศักดิ์ งดงามประหนึ่งดอกฟ้า แต่วัยและเวลาของเธอได้ล่วงเลยไปจนเกือบจะอายุจะ 40 ปี เมื่อ เธอพบชายหนุ่มพระเอกของเรื่องที่ชื่อว่า นพพร

นพพร มีอายุเพียง 20 ปีกว่าๆ กำลังรุ่งโรจน์ ศึกษาวิชาชนาการอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น อนาคตของเขากำลังสดใส และคาดหวังของบุคคลทั้งสองที่ต่างหันวัยและต่างกันหันหัวฐานสภาพทางสังคมก็เกิดขึ้นที่มิตาเบะ

นพพรหลงรักและญูชาคุณหญิงกีรติอย่างบ้าคลั่งตามวิสัยชายหนุ่ม หลายปีต่อมาเขากลับมารักษาแม่ลีกอก่อนนั้น ในขณะที่คุณหญิงกีรติ ยังคงประทับใจและฝังแน่นกับความรักครั้งแรกของเธอที่มิตาเบะ

นวนิยายเรื่องนี้เจบลงเมื่อคุณหญิงกีรติตายไปด้วยความโศกเศร้าและวันโรค เธอยังคงนราศานกระดาษทึ่วไว้

“ฉันตายโดยปราศจากคนที่รักฉัน แต่ฉันก็อ้มใจว่า ฉันมีคนที่ฉันรัก”

มองประทับใจนวนิยายเรื่องนี้มานานแล้ว จำได้แม้แต่ว่าเมื่อคุณหญิงกีรติพับนพพรครั้งแรกที่โตเกียวันนั้น เธอแต่งชุดสื้น้ำเงินเมิดอกขา เขօสวายงามเหลือเกิน และก็ประทับใจต่อชากรักที่นพพรลีกมตัวหักห้ามใจไม่ได้เลยสารภาพรักต่อคุณหญิงกีรติที่มิตาเบะ

และภาพของมิตาเบะก็คือข้างหลังภาพของนวนิยายเรื่องนี้ที่เต็มไปด้วยความรักและความเจ็บปวด

เมื่อเดือนตุลาคม 2526 ผอมมีโชคดีได้ไปเที่ยวญี่ปุ่น เดือนตุลาคมเป็นฤดูใบไม้ร่วง อากาศหนาว ใบไม้เริ่มเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและแดง ผอมก็เลยถือโอกาสตามรอยคุณหญิงกีรติที่มิตาเบะ และภาพของข้างหลังภาพ

* พิมพ์ครั้งแรกใน ศิลปวัฒนธรรม 5 : 3 (มกราคม 2527), หน้า 40-43.

ผู้โดยสารได้เพื่อนหน่ายช้าญี่ปุ่นเชือ คาซีเอะ อิวามोโต เป็นมัคคุเทศก์ กิตติมัคคก์เด่นนำทางไป อิวามอโนได้ทำงานอยู่ที่มูลนิธิโトイได้ต้า เราริดดิตต่อภัมมานาน จนรู้จักกันดีพอควร เชอเป็นคนญี่ปุ่นที่แข็งขัน และเป็นคนที่มีส่วนสำคัญให้ นานนิยมไทยหลายเรื่องได้รับการแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็น ข้างหลังภาพ ของคริบูรพา ปีศาจ ของเสีย สาวพงศ์ สีแพร์เดิน ของ ม.ร.ว. ศึกฤทธิ์ ปราโมช จดหมายจากเมืองไทย ของโนบัตน์ ฯลฯ ตลอดจนนำภาพยนตร์ไทย เรื่อง ครุบ้านนอก ไปของการการโทรทัศน์ภาคภาคีของญี่ปุ่น

เราชื่นชมไฟกันที่สถานีคิชิโจจิ ที่ชานเมืองโตเกียว (ไม่ได้ชื่นที่สถานี ชิงจูกุ ดังคุณหน่ายกิรติและนพพรอย่างในเรื่อง) ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง ค่ารถไฟคนละ 470 เยน ตกเป็นเงินไทยประมาณ 50 บาท

บริการรถไฟของญี่ปุ่นอาจนับว่าดีที่สุดแห่งหนึ่งในโลก พอยๆ กับการ รถไฟในยุโรป คนญี่ปุ่นแม้ก็ไปไฟแม่ไหนโดยรถไฟกัน เพราหารดเร็ว มองใน แบ่งเครชชูกิจันบัวว่าตลาดที่เดียว เพรารถไฟบรรทุกคนได้ทีละมากๆ ไม่แห่น และการจราจรไม่ติดขัดอย่างรถเมล์ ผู้คนดีกว่าการเน้นการพัฒนาการคมนาคม โดยรถไฟนี้ เป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น

ต่างกับไทยที่ผู้คนดีวันนับแต่สมัยรัชกาลที่ 5-6-7 ที่เรามีการบุกเบิก การรถไฟแล้ว หลังจากนั้นเราก็กินบุญบางมีเก่ากัน วิถีการปรับปรุงการ คมนาคมด้านนี้ทำได้เลย การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่ ขาดทุนมาสู่เสมอ กล้ายเป็นภาระให้ราชภัตต้องแบกร้ำเบื้องค้าจุน และกล้าย เป็นที่แสงไฟผลประโยชน์ ผิว ตำแหน่ง ของนักการเมืองในครานข้าราชการ ทหารและพลเรือน

มิตาเกะ เป็นเมืองเล็กๆ สถานีรถไฟก็เล็กน่ารักแบบสถานีรถไฟที่บ้าน ไปง่ายหรือโพธาราม

เราลงรถไฟที่นั่น วันนั้นอากาศเย็นแต่เดดจ้า เหมาะกับการไปชมฉาก รักษของคริบูรพาเสียงกระไร เราชื่นชมเมล์ต่อเพื่อเข้าไปบนภูเขา มิตาเกะ ที่นั่น เราฟังรถสายเคเบิล ซึ่งลากเรชั่นไปครึ่งทางเกือบถึงยอดเขา สามได้ความ ว่ารถสายเคเบิลนี้สร้างมา ก่อนสองครั้งโลกที่สอง แต่คริบูรพาไม่ได้อายถึงไว้ใน ฉากรักษของคุณหน่ายกิรติและนพพร

ถนนสุเมริตาเกะ

เราค่อยๆ เดินกันต่อเพื่อไปให้ถึงยอดเขา หนทางเดินคดเคี้ยวไปตาม
ให้เลี้ยว มีนักท่องเที่ยวบางตา ทุกอย่างดูสงบ เท็นต้นซีดานาดใหญ่อย่างที่
ครีบูราพพูดถึง บางแห่งเป็นต้นเมเปิลใบกำลังเหลืองเก็บเป็นแดง นี่ถ้าเรามา
ลักษณะเดือนพุศกจิกายน คงจะลีล้านามกว่านี้แน่

หนทางที่เราเดินไปสองบึงยิบ คดเคี้ยว และยังมีสภาพเป็นธรรมชาติ
ที่สุด

อิวามิโตหันมาพูดกับผมว่า “คุณคงเข้าใจแล้วใช่ไหม ว่าทำไมครีบูราพ
เลือกมิตาเกะเป็นจุดรักของ ข้างหลังภพ”

ครับ ผมต้องพยายามหันด้วย เพราะมิตาเกะดงดงามอย่างเรียบๆ เป็น
ธรรมชาติมากเหมาะสมกับชนิยมของครีบูราพ ไม่หวือหวานุหาร และโถงดัง
อย่างนิกโก ชั่งไครๆ กิรุจักร ไครๆ กีไปเที่ยว แต่มิตาเกะมีคนญี่ปุ่นที่ไม่
รู้จักมากมาย คล้ายเป็นที่ลึกลับและมีความเฉพาะของคนบางคน

เราໄດ້เข้าตามทางเดินที่คดเคี้ยวไปเรื่อยๆ จนกระทิ้งถึงประตูเข้าวัด
มิตาเกะ ที่วัด หน้าประตูมีบ่อน้ำและกระบวนการ เรายังเข้ามาดีม น้ำเย็นจัด
เพราะเป็นน้ำจาก雪山 และก็ทำความสะอาดมือไม่นิดหน่อย ก่อนเข้าสถานที่

ศักดิ์สิทธิ์ ม่องไปprobunฯ เห็นกระดาษสีขาวพับไว้เป็นอย่างดีตามยawa แล้วก็ ผูกไว้ตามต้นไม้และกิ่งไม้ หรือที่ตรงไหนก็ได้ที่จะผูกไว้ได้ ดูแล้วลานตา่น่ารัก ดี ตามได้ความว่าเป็นใบเชียมซี โครงเสียงได้ใบไม้เด็กพับแล้วผูกกึ้งไว้ที่วัด ไม่น่ากลับบ้าน นับว่าเป็นประเพณีญี่ปุ่นที่น่ารักน่าชังดีจัง

วัดมิتاเกะเป็นวัดเล็กๆ ตามแบบคิลปะญี่ปุ่นที่เราเห็นทั่วไปคงม เป็นระเบียบ และที่สำคัญคือสะอาดมาก เพราพระประจำวัดอยู่ท่านปัด กาวด้ไม่เอาแต่จำวัดกันแน่ๆ

ในทัศนะของผม คิลปะญี่ปุ่นนับว่าพัฒนาไปสู่ความเป็นสุนทรีย์สุดยอด แม้จะได้อิทธิพลจีนราชวงศ์ถังมา แต่ก็กลایเป็นญี่ปุ่นไปแล้ว ที่น่าทึ่งมากก็คือการที่คนญี่ปุ่นพัฒนาคิลปะของตนให้เข้ากับธรรมชาติ คิลปะเป็นสิ่งที่มีชุบชีวิตสร้างสรรค์ขึ้นมา แต่เมื่อนุยย์บางพาก็พยายามซ่อนธรรมชาติ ด้วยการใช้สีสันและขนาดให้ฉุดฉាតและมห์มา เป็นอหังการห้าทายว่าตนเหนือธรรมชาติ แต่ทว่าคิลปะ (เก่า) ของญี่ปุ่นดูช่างกลมกลืนไปกับธรรมชาติเสียเหลือเกิน ไม่ว่า จะเป็นการใช้โครงสร้างไม้ การทาสี และการจัดภูมิประเทศแวดล้อม เมื่อพินิจพิศดูแล้วใจหายอย่างบอกไม่ถูก

วัดมิتاเกะเป็นวัดผสมกันระหว่างชนโนและพุทธศาสนา พุดง่ายๆ คือ ผสมระหว่างศาสนาเดิมของญี่ปุ่นที่มีเทพเจ้าและการบูชาบรรพบุรุษ กับการถือพระรัตนตรัย ที่หน้าประดิษฐ์หารากลามมีต้นเชื้อชาตามห์มา อายุหลาวย้อยปีอยู่สองต้น น่าเลียดายถูกพายุพัดหักไปแล้ว เหลือแต่ต่อกลุ่มหัวมหัวอยู่

วันนี้ผมเดินลงจากเชิงมิتاเกะด้วยหัวใจที่อิ่มเอิบ ดีใจที่ได้มาระบุ ภาพของข้างหลังภาพ นึกถึงความรักและความตายอันเจ็บปวดของคุณหญิงกีรติ เชอร์วิรойไปพร้อมกับระบบสมบูรณานาญสิทธิราชย์ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475 ในขณะที่พ่อพระราชหฤทัยซึ่งเป็นคนมากับสภาพของ สังคมใหม่ เป็นนักเรียนนอกและนายธนาคาร กำลังมีอนาคตที่รุ่งโรจน์ทั้งด้าน การงานและชีวิตครอบครัว

ไม่ใช่ความผิดของฝ่ายใดฝ่าย哪 เป็นภาพชีวิตรักที่สละท้อนให้เห็น ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและกาลเวลา

นิมิตชัยที่ 2

หนังสือที่ได้รับรางวัล TTF AWARD เกียรติยศ

อัตลักษณ์มนุษยชน เกณฑ์คุณค่าและฐานความคิด

HUMAN RIGHTS : VALUE AND CONCEPTS

เสน่ห์ จำริก

Saneh Chamarik

บรรณาธิการ : ศรีประภา เนชร์พันธุ์

ค้าน้ำ : ชัยวัฒน์ สดาอุบันทร์

บุ๊กบิรดิโซลาร์ประเทศไทย

